Könyvajánló

Emberi jogok. *Szerkesztette: Halmai Gábor és Tóth Gábor Attila. Bp. Osiris Kiadó. 2003. 919 oldal. 4980 Ft. (Osiris tankönyvek sorozat)*

Bár a kérdéskör hazai szakirodalma igen jelentős, mégis ez a kiadvány tekinthető az első magyar nyelvű emberi jogi tankönyvnek.

A szerzők könyvüket – követve számos jogi tankönyv jó példáját – általános részre és különös részre osztották. Vezérfonalnak a magyar alkotmány alapjogi rendelkezésit választották: minden fejezet kiindulópontja az alkotmány egy vagy több szabálya. A hangsúlyosabb tárgyak kiválasztása során és fogalomhasználati kérdésekben leginkább a magyar Alkotmánybíróság joggyakorlatát vették figyelembe.

A könyv a külföldi jogi megoldásokat is bemutatja, ugyanakkor nem összehasonlító emberi jogi monográfia: a szerzők arra törekedtek, hogy az olvasók a magyarországi szabályokat, valamint a magyar joggyakorlatban is felmerült jogi problémákat és széles körben vitatott eseteket ne elszigetelt jelenségként, hanem a nemzetközi emberi jogi jogfejlődés részeként ismerjék meg.

A mű sajátossága, hogy számos emberi jogi dokumentumot (dokumentumrészletet) közöl, hosszabban idéz forrásértékű művekből. Az emberi jogokhoz fűződő magyar és külföldi bírósági döntésekkel kapcsolatosan – eddig szokatlan módon – ellenvéleményeket is ismeretet. A könnyebb tanulhatóság érdekében az egyes fejezetek végén összefoglaló kérdések irányítják a figyelmet a legfontosabb gondolatokra, fogalmakra és jogesetekre.

Fontos megjegyezni, hogy a kötet egyik alfejezete részletesen foglalkozik a büntetőeljárás, illetve a letartóztatás és a szabadságvesztés-büntetés emberi jogi vonatkozásaival.

★★★

Felnőttoktatási és -képzési lexikon A-Z. *Főszerkesztő: Benedek András, Csoma Gyula, Harangi László. Bp. Magyar Pedagógiai Társaság – Országos Közoktatási Intézet – Szaktudás Kiadó Ház. 2002. 568 oldal. 7980 Ft.*

Napjaink egyik dinamikusan fejlődő tevékenysége a felnőttoktatás, a felnőttképzés és annak tudománya az andragógia. Mindenki előtt ismert, hogy, a rendszerváltás óta a magyar felnőttképzésben, felnőttkori tanulásban is mélyreható változások mentek végbe. E fejlődés jelentős állomásának tekinthető a most megjelent vaskos kötet, amely az Oktatási Minisztérium és a magyarországi szakmai szervezetek, szakemberek összefogásának eredményeképpen jött létre.

A lexikon készítőinek legalapvetőbb célja az volt, hogy olyan kézikönyvet adjanak a szakma elméleti és gyakorlati szakembereinek kezébe, amely a magyar társadalom tudásala-

púvá tételében nélkülözhetetlen ismerettárrá, munkaeszközzé válhasson.

A szerkesztők véleménye az volt, hogy minél több értékes, új ismeretet kell a lexikonnak nyújtania, akkor is, ha ez bizonyos aránytalanságokat eredményez. A vonatkozó szócikkek megírására általában a legkompetensebb hazai és külföldi témaspecialistákat igyekeztek megnyerni. A lexikon népes alkotó gárdája sokféle tudományos háttér bevonását tette lehetővé.

A kiadvány nem tekinthető előzmény nélkülinek – épít a korábban megjelent pedagógiai lexikonok és kézikönyvek anyagára –, azonban a téma ilyen terjedelmű és mélységű feldolgozására még nem került sor.

★★★

Finszter Géza: A rendészet elmélete. *Bp. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó. 2003. 262 oldal. 3584 Ft. (Közgazdasági és jogi kiadványok sorozat)*

A szerző a rendészet elméletének legszakavatottabb, legkiválóbb hazai kutatói közé tartozik.

A kötet anyaga nyolc fejezetre oszlik. Az első fejezet a tudományos kutatások és a rendőrség (rendészet-rendvédelem) kapcsolatát tárgyalja. A rendőrséget úgy mutatja be egyfelől, mint a tudományos eredmények felhasználóját, másfelől úgy, mint a kutatások tárgyát. A második fejezet a rendőrség (rendészet) funkcióit állam –és jogtudományi szempontból elemzi. A következő anyagrész a kriminalisztikának és a kriminológiának a rendészetre gyakorolt hatását vizsgálja, kitér a különböző rendőrségi modellekre, valamint a rendészet és a honvédelem viszonyrendszerére is. A negyedik fejezet a rendészet társadalomelméleti (szociológiai, politikai, kulturális) nézőpontú elemzését nyújtja. Az ötödik-hatodik gondolati egység a társalom kontrollmechanizmusait, illetve a rendészet klaszszikus és modern felfogásait mutatja be. Külön fejezet foglalkozik a rendészetnek, mint rendszernek leírásával. Az utolsó fejezet a rendészet (rendőrség) korszerűsítésének rendszerváltozás utáni állomásait, a modernizáció jövőbeli útjait vázolja fel, s javaslatot tesz egy lehetséges közbiztonsági stratégia megalkotására, különös tekintettel az európai integráció igényeire.

Ez a nagyszabású elméleti munka tárgyát komplex módon vizsgálja, nem csak a mai magyar viszonyokból indul ki, hanem folyamatokat elemez, számos történeti és nemzetközi utalást is tartalmaz.

★★★

Sári János: Alapjogok. *Alkotmánytan II. 2., átdolgozott kiadás. Bp. Osiris Kiadó. 2003. 318 oldal. 3500 Ft. (Osiris tankönyvek sorozat)*

Napjainkban az alapjogok fontos helyt foglalnak el az alkotmányjogi gondolkodásban és a jogi oktatásban is. A kiadvány, amely az állampolgárok alapvető jogainak eszme- és intézménytörténetét, magyar szabályozását és nemzetközi gyakorlatát vizsgálja, a Kukorelli István szerkesztette Alkotmánytan I. című tankönyv második kötete, s együtt felölelik az alkotmányjog teljes tananyagát.

A szerző az egyes jogok kapcsán az alkotmányos szabályozás mellett elemzi az azokhoz kapcsolódó elméleti megállapításokat, alkotmánybírósági határozatokat, nemzetközi dokumentumokat és bírósági gyakorlatot is.

A könyv tartalma hét fejezetre oszlik. Az első fejezet az alapjogok általános kérdéseivel, illetve az állampolgárok egyenjogúságával foglalkozik. A következő három fejezet a személyhez fűződő jogokat, a politikai jogokat, valamint a gazdasági, szociális, kulturális jogokat mutatja be. Az ötödik anyagrész az ún. harmadik generációs jogokat (környezethez való jog, betegjogok, a fogyatékosok jogai) állítja középpontba. Ezután az állampolgárok kötelességeiről olvashatunk egy fejezetet. Az alapjogok védelméről, érvényesülésük biztosítékairól szól az utolsó fejezet.

A kötet végén található igen hasznos válogatott bibliográfia az 1988 utáni magyar emberi jogi szakirodalmat dolgozza fel tematikus – az egyes fejezetekhez kapcsolódó – csoportosításban.

★★★

A tiltás gyümölcsei. 3 szigorú drogpolitikai év. *Szerkesztette: Dénes Balázs és Nyizsnyánszki Anna. Bp. Társaság a Szabadságjogokért. 2002. április. 158 oldal. 1538 Ft. (TASZ Drogpolitikai Füzetek 3. szám. 2002.)*

Társaság a Szabadságjogokért civil szervezet – sokak véleményével megegyezően – azt vallja, hogy a kábítószerekkel kapcsolatos politikának nem a moralizáláson, büntetésen, félelmeken és előítéleteken kell alapulnia, hanem, sokkal inkább a valódi közegészségügyi szempontokon, a tudományos eredményeken és nem utolsó sorban az emberi jogi alapelvek tiszteletben tartásán. A civil szervezet egy a jelenleginél hatékonyabb, valóban működő drogpolitikai modell megvalósítását szorgalmazza, amely főként az ártalomcsökkentő eszközök használatán alapul.

A karcsú kötet egy-egy fejezete egy-egy tanulmányt tartalmaz. Az első írás, amelynek szerzője Dénes Balázs, a Társaság a Szabadságjogokért civil szervezet munkatársa, a TASZ drogpolitikai álláspontját ismerteti.

A második tanulmány szerzője Németh Zsolt rendőr alezredes, a Rendőrtiszti Főiskola docense, aki szerint a bűnüldöző szervek feladata nem a drogfogyasztók üldözése, hanem kizárólag a drogokkal kapcsolatos kínálati jellegű cselekményt megvalósítók felkutatása kell hogy legyen.

A harmadik fejezetben egy a drogbetegek kezelésével foglalkozó gyakorló pszichiáter – Szemelyácz János – a pécsi drogambulancia vezetőjeként hasonlítja össze az elméletet az általa jól ismert gyakorlattal és ebből von le tanulságokat.

★★★

Zoltayné Paprika Zita: Döntéselmélet. *Bp. Alinea Kiadó. 2002. 596 oldal. 5700 Ft. (Üzleti Szakkönyvtár sorozat)*

Egyre gyorsabban változó világunkban a döntések meghozatalára fordítható álló idő rohamosan csökken.

A felénk áramló hír- és adatözön inkább megnehezíti, mintsem megkönnyíti döntéseinket. Mindezek felértékelik a döntéstudomány jelentőségét.

A felsőoktatás részére készült tankönyv – a döntéselmélet 2003 őszétől válik a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetemen kötelező tantárggyá – a gyakorló vezetőknek is ajánlható, akik kézikönyvként használhatják azt problémamegoldó tevékenységük során.

A könyv tizenhárom fejezete négy tematikus blokkra botható. A bevezető, fogalomtisztázó és a történeti fejlődést bemutató első két fejezet után a második blokk a korlátozott racionalitás elméletének egy teljesen új szemléletű földolgozását nyújtja. A harmadik blokk, a csoportos döntéshozatal, a konfliktuskezelés, a társadalmi döntések körét tárgyalja. Az utolsó tematikus blokk pedig módszertani segítséget kíván nyújtani a leendő, illetve a gyakorlati döntéshozóknak.

A kötet az emberi döntésekkel kapcsolatos tudásunk „enciklopédikus" teljességét, valamennyi ma ismert kérdéskörét átfogja. A rendkívül jól szerkesztett kiadvány egyben élvezetes olvasmány is.

Deák Ferenc István

Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára szerzeményeiből.